ОСТАННІ НОВИНИ

18.06 23:57 ЧС-2026: результати та відеоогляди матчів, розклад телетрансляцій в Україні
18.06 22:00 Пікантне сало: незвичайний інгредієнт вас точно здивує
18.06 21:30 Розбите серце: Кеті Перрі розповіла про важкий рік
18.06 21:01 Випийте чашку відразу після їжі: шлунку одразу стане легше
18.06 20:46 «Світ змінюється, і розуміння щастя стає дещо інакшим», — експертка з прогнозування майбутнього Сесіль Пойньян
18.06 20:35 Всі гарячі точки війни відчув на собі «Якут»: близько тижня лікарі боролись за життя бійця з Хмельниччини, але не врятували
18.06 20:07 Тарт з овочами: ідеально підходить для сімейної

ІНТЕРВ'Ю

«Боже, залиш мене живим — я буду писати»: лауреат Шевченківської премії Павло «Паштет» Белянський відверто про війну та героїв своїх книг

12:52 — 12 березня 2026

Ганна ВОЛКОВА, «ФАКТИ»

«Я письменник, у мене тепер і довідка від держави є, шевченківська.

Та якщо без жартів…

Я б дуже хотів, щоб роману «Битись не можна відступити» не було. Як не було б війни. Та щоб герої книги залишилися живими.

Але на нас напала російська орда.

І люди, які ніколи не планували ставати військовими, взяли до рук зброю та пішли боронити власні домівки. Я вижив, написав про те книгу, за яку став лауреатом Національної премії України імені Тараса Шевченка.

Одного разу, під «нескінченним мінним виттям, на п'ятдесят якомусь близькому вибуху, я пообіцяв Богові чи комусь там, угорі або внизу, де вже мене було чути, що, якщо виживу, то щодня писатиму про нашу війну — чесно й відверто»…

Я продовжую виконувати обіцянку.

Моя нова книга «Будь ласка, не бійся» про перші дні оборони Києва вже друкується… Від сьогодні на сайті видавництва «Віват» доступний її передпродаж", — написав у фейсбуці 10 березня **блогер, письменник, сценарист й цьогорічний Шевченківський лауреат Павло «Паштет» Белянський**, повідавши світу одразу дві приємні новини.

Смішне й страшне, яке нікого не лишає байдужим

«Паштет» народився 1977 року на Шахті № 9 Перевальського району Луганської області. Його місце народження завжди викликає усмішку в тих, хто далекий від реалій Донбасу. *«У вас що там, на-гора новонароджених видають?»* — зазвичай запитують з іронією.

Він виріс серед людей, які зранку до вечора тяжко трудились на шахтах, серед нецензурщини, грубої сили…

— Ці люди були сильні, і намагалися усіх нас, дітей, зробити такими ж, — пригадує Павло. *— Але, знаєте, коли в тебе кам'яні руки, то навіть якщо ти намагаєшся когось погладити, ти завдаєш йому болю. А ті руки були прямо дуже з кам'яного матеріалу. Намагання дорослих зробити дитину сильною, навпаки, дуже часто її ламає.*

Та це не про «Паштета».

Батько Павла був військовослужбовцем, і син також мріяв піти його стопами. Однак завадили проблеми із зором. Тому подав документи до Дніпропетровського хіміко-технологічного інституту. Перш ніж стати письменником, змінив багато професій. Працював й експедитором, і журналістом. Перебравшись до Києва, відкрив власну фірму з виготовлення надгробків.

Свою першу збірку коротких і проникливих історій під назвою «Я працюю на цвинтарі» «Паштет» видав 10 років тому. Ця сувора проза про життя та смерть очима працівника ритуальних послуг одразу ж зробила його популярним. На основі оповідань знято однойменний фільм-трагікомедію, сценарій до якого написав автор книги.

Згодом практично одна за одною вийшли ще кілька його творів, найтиражнішими з яких стали «Бабуся вмирати не любила» та «Битись не можна відступити» (2024 р.), що й перемогла у цьогорічному конкурсі на Національну премію України імені Тараса Шевченка.

«Учитель української мови з Кривого Рогу, установник вікон із Дніпра, бандит із Херсона, водій зерновоза з невеличкого полтавського села, власниця кав'ярні на узбережжі Каховського водосховища, письменник із Києва, зварювальник з металургійного комбінату, автослюсар, колишній студент — ніхто з них не планував ставати військовим, — йдеться в описі твору. — *Але почалося велике вторгнення російських військ в Україну, і всі вони взяли до рук зброю, щоб захистити свою країну. Тепер вони — бійці окремого штурмового батальйону ЗСУ. Разом із героями ви пройдете шлях від формування підрозділу до боїв із ворогом. Перші штурми, визволені села та їхні мешканці, суворий окопний побут, поранення і смерті товаришів, розчарування і втрати, крихке військове щастя, кінець минулого життя і початок нового.*

Книжка автобіографічна і чесна, як і вся проза Белянського. Буде смішно, буде страшно, комусь прочитане може показатися незручним та занадто відвертим, але навряд когось залишить байдужим".

Книга "Битись не можна відступити" автобіографічна і чесна, як і вся проза Белянського

Зараз Павло «Паштет» воює в одній з бригад ЗСУ старшим стрільцем штурмової роти. Хоча, зізнається, вже з рік не був на передових позиціях, бо останнім часом багато подорожує Україною, презентуючи свій твір, що був висунутий на здобуття премії.

Буквально за пару днів до оголошення переможців конкурсу Павло «Паштет» Белянський на запрошення культурної аґенції «Терени» зустрічався з шанувальниками своєї творчості у Полтаві.

«ФАКТИ» подають ключові тези з розмови. Далі — пряма мова.

«Не можна читати „Паштета“ і не плакати»

— Мене часто запитують, де я знаходжу час, щоб писати в окопах, і чи на часі видавати книги під час війни. Слухайте, ну, по-перше, я пообіцяв Богові. Як не дотриматись такої обіцянки? Це було після дуже щільного обстрілу. Нас обстрілювали декілька днів, просто без зупинки. Коли я потім виліз з нори і побачив посадку, я її просто не впізнав.

Це була незнайома мені посадка. Там було все перемішано. Було страшно на те дивитися. І я такий: «Боже, збережи мене, я буду писати. Щодня буду писати. Тільки залиш мене живим. Все, що захочеш, забери. Ногу візьми, руку… Хоча руку ні, бо рука мені потрібна, щоб писати. Буду живий — буду писати». Ну, і так я обіцяв Богові й дякував йому.

По-друге, це звичка — писати завжди. Я завжди роблю якісь нотатки, завжди щось записую в телефоні, ще десь маю там якісь зошити, записники… Адже навколо тебе відбувається стільки всього! Це багатий матеріал, з якого можна щось створити. Ці історії не можна пропустити, їх не можна вигадати.

Я взагалі люблю стратегії маленьких кроків. Якщо кожен день будеш писати одне речення, десь, може, за два роки напишеш книгу. Потім сам дивуєшся: «Нічого собі! Ціла книга! Коли це я її написав?»

На війні можуть десь тебе убити. І тоді недописаний роман цінуватиметься ще вище.

Я непоганий спостерігач. Я вмію обрамлювати побачене у словоформи і провокувати читача на якісь емоції. Я розповідаю реальні історії. Але якщо мене попросять вигадати світ, це не моє. Я люблю описувати те, що побачив і почув сам. Далі відступаю, щоб читач розібрався самостійно. Намагаюся нікому не давати оцінок. Читач має бути співавтором твого тексту.

На війні бачиш навколо себе багато всього різного, про що хочеш потім забути. Але я вам скажу: це ніхера не працює. Навіть якщо про це не написав, все одно будеш це пам'ятати.

Брехати я не вмію і не хочу. Тому писав, як усе було. Єдине, що робив точно, так це трохи «докручував» кожного персонажа, щоб він став таким узагальненим, щоб був найбільш упізнаваний з усіма, хто служив. У кожного, хто був у війську, був старий, добродушний і розумний «Дід». У кожного був якийсь там «Малиш» — або здорова товста людина, або, навпаки, дрібний якийсь хлопчик. У кожного був хтось, хто сидів у в'язниці…

Це про реальну війну реальних людей. Про війну треба розповідати реально чесно. Якщо ці історії ніде не зафіксувати, то в їхню реальність взагалі буде важко повірити.

Якось, коли вже вийшла книжка «Битись не можна відступити», я стояв біля кав'ярні й до мене підійшов хлопець, пізнав мене. Каже: «Ти написав книгу? Це ж усе про моїх пацанів!».

Родини хлопців, про яких я писав, пізнають їх у книзі й дякують. Мої побратими говорять: «Красавчик, все дуже норм, але чому ти про те-то й те-то не написав?».
А один розповідав, що книгу, яку купила дружина, він дочитав, бувши у відпустці. Чоловік її поклав, сів у таксі — вони їхали в кіно — і розридався. А дружина зраділа: «Ну, нарешті!».

Не можна читати «Паштета» і не плакати. Це нормально. Це те, заради чого я пишу. Я часто кажу: «Я знаю, чому я написав цю книгу. Я не знаю, чому ви її читаєте».

Сподіваюсь, у цієї книги буде й друге народження. Коли її читатимуть наші діти й онуки, котрі захочуть дізнатися більше про цю війну.

Впевнений, що з'явиться ще багато гарних книг про неї. Наші головні майбутні автори ще воюють, набувають досвіду і сенсів, втрачають сенси і друзів. Саме з цього матеріалу народиться наш головний роман про війну.

Полтавці прийшли послухати воїна й письменника

«Я з Луганська. Більше я не втечу»

— До речі, багато, хто читав мою автобіографічну книгу «Бабуся вмирати не любила», навіть із західних регіонів, казали, що і в них так було. Просто не було шахт навколо.

Вийшло так, що у цьому творі я трохи «препарував» свою родину. Їй це не сподобалось, тому я зараз не найулюбленіший племінник своїх тьоті й дяді, які залишились на окупованій Луганщині.

Повноцінним персонажем і навіть головним героєм «Бабусі…» стала шахта. На Донбасі — це частина побуту. Там усе вибудовується навколо шахти. І все пов'язано з нею. Шахта працює — все працює. Вона вмерла — все вмерло.

Книгу я писав російською. І коли віддавав її на переклад, сказав: перекласти її можна будь-якою мовою, але написати можна було тільки російською. Та коли потім у тексті зустрів слово «ослінчик», на якому сидів дід, замість табурета, я заперечив: «Десь може бути такий дід, який сидітиме на ослінчику, але це буде не дід із шахтарського селища!»

Мої земляки поважали державу. Бо на ній були зав'язані всі підприємства Донбасу. Держава давала кошти. Держава давала роботу. Тож у чому проблема Донбасу, на відміну від Миколаївщини, наприклад, чи Харківщини, де також була доволі розповсюджена російська мова? А в тому, що там люди працювали на землі й могли, таким чином, прогодувати себе. Робота ж у шахті була настільки складною, важкою й виснажливою, що людина, навіть якщо вона мала будинок з присадибною ділянкою, не мала сил обробляти її. Тому вона не саджала картоплі, не тримала корови. Лише дехто мав кролів чи курей. І коли у 90-х радянська держава припинила своє існування й шахти почали закриватися, люди втратили заробітки, і виявилось, що вони нічого іншого робити не вміють. А нова держава не запропонувала їм ніякої адаптаційної програми, як було це, приміром, у Британії, яка свого часу теж зіткнулась з такою ж ситуацією. Шахтарі та їхні родини опинилися наодинці зі своїми проблемами. І в них залишилася образа на державу, яка їх кинула.

Ми — ті, хто не прийняв спосіб життя на Донбасі, — втікали звідти туди, де нам здавалося краще. І це було, може, не дуже правильно. Бо, чим менша там була концентрація тих, хто любив Україну, тим більше мали шанси росіяни зробити те, що вони зробили. Може, якби ми були там, це було б трохи інакше. Не знаю.

Хоча історія не любить такі порівняння.

А мобілізуватися для мене взагалі було не питання. Я був доволі підготовлений фізично. Тому вранці 25 лютого прийшов до пункту збору тероборони Києва, ввечері отримав автомат. Наступного дня опублікував у фейсбуці короткий пост: «Я з Луганська. Більше я не втечу».

Коли Київщину звільнили від окупантів, напросився до бойової бригади. Із записом у військовому квитку «обмежено придатний у воєнний час» брати не хотіли. Але мені вдалося переконати, що око, яке майже не бачить, — не перешкода. Так я став піхотинцем-штурмовиком.

> **Читайте також:** «Коли в країні війна, кожен має робити те, що в нього найкраще виходить», — письменниця Зоя Казанжи

У норі більшість мріють про кусок хліба, посипаний цукром, а дехто — про меренгові роли

— У новій книзі «Будь ласка, не бійся» про перші дні захисту Києва зібрані історії цивільних, які йшли у військо, не розуміючи взагалі, що з ними буде. Які стріляли по зірках, бо думали, що це дрони. Які взагалі не знали, з якого боку братися за автомат. Адже все це не було пов'язане з їхнім попереднім життям. Якби не війна, вони ніколи не зустрілися б, навіть в одній маршрутці не проїхали б.

«Паштет» дає автографи

Згодом запам'яталось, як ми з побратимами якось сиділи голодні у земляній норі й мріяли про щось солоденьке. Ділили між собою шматок шоколадки, і тут чую від одного: «Оце б хліба цукром посипати». А інший продовжує: «А я меренгові роли їв би». Решта хлопців напружилась: «Меренгові роли — що це?». Отакі вони — різні світи у ЗСУ.

Це у перший день війни складно. Вважаю, росіяни зробили велику помилку, що не зафіксували свої типу успіхи першими кількома місяцями. Бо чим довше все це триває, тим менше ми боїмося. Що людину лякає на бойових? Невідомість. Зараз всі знаємо, що таке балістика, що таке крилата ракета. У перші дні, коли звучали тривоги, ми бігли кудись, ховалися, а зараз такі: «Ракета? Ладно, ще не в моєму районі, ще посплю». Ми звикли багато до чого. І ця звичка вже дає нам можливість навіть планувати життя.

Ось я був недавно в Краматорську. В одному місці після прильоту від будівлі лишилась купа сміття. А поряд роблять ремонт, кав'ярку відкривають. «Ви серйозно?» — запитую. «Та почекайте, кажуть, зараз тут буде найкраща ціна на каву. Чим складніше сюди буде заїжджати, тим кава буде дорожча».

Крок за кроком ми звикаємо до цього жаху. Він стає для нас нормальним. І це, звичайно, повний капець. Але, з іншого боку, це і наша сила. Це наша здатність тримати удар. І так переможемо.

Ми переживаємо зараз такий досвід, який не можна потім просто так забути.

Повномасштабна війна все більше змушує нас згадувати те, звідки ми родом, повертатися до свого коріння, вивчати його, аналізувати. На мою думку, унікальність України в тому, що, потрапляючи сюди, можеш обрати, ким ти будеш. Це як нова Америка, в яку всі їхали, щоб стати тим, ким вони хотіли стати. Можна було приїхати з будь-якої країни й обрати бути вільною людиною.

Взагалі не важливо, ким ти будеш. Ти обираєш битись, обираєш сторону добра, ти береш у руки зброю, стаєш українцем. Це унікальна можливість опинитися на стороні добра, справедливості. Багато хто цим користується. І правильно робить.

«Битись не можна відступити» перемогла у цьогорічному конкурсі на Національну премію України імені Тараса Шевченка

Служили два товариші

— На жаль, більшості персонажів книги «Битись не можна відступити» (а їх близько десяти) вже не має в живих. Головна героїня — стрілець-санітар Тетяна з позивним «Тигра», — на рахунку якої величезна кількість врятованих хлопців, перейшла до навчального батальйону, де вчить бойових медиків.

Чи буде продовження військової тематики у моїй творчості? Чи є такі історії, які я залишив на потім?

Хочу розповісти одну з них.

Служили два товариші. Один загинув у посадці, а інший отримав поранення і його евакуювали. І вирішив він піти забрати тіло друга, щоб той не числився безвісти зниклим. Щоб батьки могли його похоронити з почестями й мали можливість прийти на могилу. Ну, й пішов. А йти, треба сказати, під ворожими дронами кілометрів сім чи десять. Якось дійшов, уже по-темному, знайшов загиблого товариша, взяв його і почав витягувати. Починається обстріл, його там глушить, він знову отримує поранення й розуміє, що не зможе витягнути тіло, бо воно дуже важке. Тому вирішує відрізати загиблому ногу, щоб був матеріал для проведення ДНК-тесту. Відрізає, кладе в наплічник й успішно повертається на стабілізаційний пункт, віддає свій «трофей» медикам. З почуттям виконаного обов'язку сидить, спокійно курить. І тут виходить дівчина-медичка й говорить йому: «Все добре, ти молодець. Але нога не та». — «В смислі?» — «Ти ж російську ногу приніс». — «Як ти це знаєш?» — «Так на ній штанина з російської болотяної форми». Виявилось, хлопчина в темряві переплутав тіла. І він знову пішов у лісопосадку, за наступною ногою…

Я бачу, що більшість присутніх у залі не воювали. Зараз слухають мене з напруженими обличчями і, певно, думають: «Як таке може бути?». А ті, хто воював, усе розуміють і лише усміхаються. Бо на війні ще й не таке буває…

Раніше про своє рішення приєднатися до лав української армії повідомив відомий письменник Андрій Любка, який зазначив, що настав час бути не тільки для ЗСУ, але й у ЗСУ.

Фото: культурна аґенція «Терени» (Полтава) та з відкритих джерел

Читайте нас у Facebook

6740

До змісту розділу

Побачили помилку? Виділіть її та натисніть CTRL+Enter

Друкована версія | Лист редакторові | Поскаржитися

Поділитися 0 | Поділитися | Твітнути

ЗАРАЗ ЧИТАЮТЬ

Українцям можуть ускладнити вихід на пенсію: у парламенті заговорили про жорсткіші умови
Капустяний пиріг для лінивих: просто і дуже смачно
Українських біженців більше не забезпечуватимуть житлом в одній із країн
Колишнього головного есбеушника Криму запідозрили у роботі на ФСБ

ПОПУЛЯРНЕ

1 Українські пенсіонери не чекатимуть на свої пенсії 40 років: суд поставив крапку у справі про скандальну постанову уряду — 11 червня 2026 12:54
2 Археологічна сенсація: унікальні шапка та пояс скіфської доби, яким більше 2500 років, знайдені на Більському городищі — 14 червня 2026 12:24
3 «Вона мучить мене вже багато років»: таємниця загибелі Діна Ріда, який кинув виклик США і СРСР, не розкрита і через 40 років — 12 червня 2026 12:25
4 «Я стріляв по машині з літерою „Z“, але вигадав, що там були цивільні, аби тільки припинили мене катувати»: колишній полонений «азовець» написав книгу «Окраєць» — 13 червня 2026 11:25
5 «Після влучання „Шахеда“ з-під завалів ми витягли десь 15 собак і котів»: волонтери спільноти «Київські кажани» допомагають постраждалим людям — 9 червня 2026 12:24
* Рейтинг формується за останні 7 днів

Погода 19.06.26, ніч sinoptik
Київ
+16° вологість: 70% тиск: 749 мм вітер: 2 м/с, Західний
Погода на 10 днів від sinoptik.ua

БІЛЬШЕ У РОЗДІЛІ

«Я стріляв по машині з літерою „Z“, але вигадав, що там були цивільні, аби тільки припинили мене катувати»: колишній полонений «азовець» написав книгу «Окраєць» — 13 червня 2026 11:25
Батько лишив Грушевському стільки грошей, що той побудував шестиповерховий будинок і училище: вийшла книга про українську інтелігенцію початку ХХ століття — 30 травня 2026 12:24
«Ми заходили на позиції, які знищувалися в нуль»: зірка «Ти — космос» Володимир Кравчук про роки на фронті — 28 травня 2026 12:24
«Артист в Україні — ніхто»: популярний співак та телеведучий ХАС про зміни під час великої війни — 24 травня 2026 13:24
«Ми працюємо заради збереження нації»: голова фонду «Вона захищає» Альона Іванова про підтримку жінок і родин військових — 19 травня 2026 19:09

Новини партнерів

Мапа сайту
Новини | Україна | Політика | Гроші | Події
Світ | Пряма лінія | Блоги | Спорт | Футбол
Культура | Шоу-бізнес | Фігурка дня | Суспільство | Стиль життя
Книга рецептів | Люди та звірі | Життєві історії | 25 років потому
Історія сучасності | Наука та технології | Клуб споживачів | Запитайте у Фактів

Реклама | Передплата | Контакти | Привітання і співчуття | Правила користування сайтом fakty.ua

© 1997—2026 «**Факти та коментарі**®»
Усі права на матеріали сайту охороняються у відповідності до законодавства України.
Матеріали під рубриками «На правах реклами», «Реклама», а також позначені символом Ⓡ публікуються у якості реклами та мають інформаційно-комерційний характер.